

PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF INTERETHNIC AND INTERCULTURAL RELATIONS

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-041-4-33>

РІВЕНЬ АДАПТАЦІЇ ДО ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ ТА СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ВІДНОСИН У ІНОЗЕМНИХ СТУДЕНТІВ НА РІЗНИХ КУРСАХ

Алексєєнко Н. С.

*асистент кафедри терапевтичної стоматології
Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова*

Хапіцька О. П.

*кандидат медичних наук,
доцент кафедри внутрішньої медицини № 3
Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова*

Радьога Р. В.

*кандидат медичних наук,
доцент кафедри анатомії людини
Вінницький національний медичний університет імені М. І. Пирогова
м. Вінниця, Україна*

Актуальність: Процеси глобалізації та уніфікації охоплюють майже усі світові сфери діяльності. В першу чергу ми прослідковуємо це завдяки універсалізації процесів та виробництва, створенню уніфікованих всесвітніх протоколів та алгоритмів [1, ст. 127-128]. Дана тенденція стосується і медичної сфери також: формування світових банків трансплантатів, боротьба з COVID-19, підтримка програм обміну досвідом та тренінгу медичних працівників і т.д. Медична освіта не стала винятком таких метаморфоз, більше того, яскраво демонструє широку інтеграцію та взаємодію [2, ст. 173]. Такого роду відносини спостерігаються під час освітнього процесу у Вінницькому національному медичному університеті ім. М.І. Пирогова, адже у стінах закладу надаються освітні послуги здобувачам з більш ніж

20-ти країн світу. Питання інтернаціоналізації, глобалізації освітніх послуг в медицині, формування конкурентоспроможності майбутніх спеціалістів та гармонійних соціокультурних відносин є першочерговим для усіх співробітників. На нашу думку, важливим є усвідомлення світових змін, корекція та допомога здобувачам у навчанні та соціокультурній взаємодії, адаптації до освітнього процесу.

Під терміном «психологічна адаптивність» розуміють реалізацію можливостей та особистісного потенціалу у певній сфері діяльності. Стан психологічної адаптивності визначає рівень взаємовідносин особистості та соціальної групи в умовах мінімальних конфліктних ситуацій, виконанні ролі, визначеної цією спільнотою, з наявною можливістю самореалізації [3, с. 347].

Мета: Визначити зміни рівня адаптації іноземних здобувачів I, II і III курсів до освітнього процесу та визначити основні проблемні складові у їх інтегруванні в освітньому процесі.

Матеріали та методи: Для визначення рівня адаптації іноземних здобувачів ми засотували тест «Соціально-психологічної адаптації Роджерса-Даймонда» [4, ст. 85], який проводили у академічних групах з іноземними здобувачами на I, II та III курсах навчання. Нами було протестовано 202 здобувача вищої освіти: 119 – з англійською мовою навчання (до груп входили виключно іноземці) та 83 – з українською мовою навчання (відсоток іноземців в групі складав 10-15%). Тест «Соціально-психологічної адаптації Роджерса-Даймонда» складається із 101 питання. До кожного питання дано варіанти відповіді з розбаловкою: 0 – це до мене абсолютно не відноситься; 1 – мені це не властиво в більшості випадків; 2 – сумніваюся, що це можна віднести до мене; 3 – не наважуюся віднести це до себе; 4 – це схоже на мене, але немає впевненості; 5 – це на мене схоже; 6 – це точно про мене. Після чого результати сумувалися та аналізувалися. Завдяки даному тесту ми визначили показники інтегральної адаптації, інтегральні показники самосприйняття, інтегральні показники сприйняття оточуючих, інтегральні показники емоційного комфорту, інтегральний показник домінування, ескапізм (уникнення проблем) та шкалу щирості.

Результати та обговорення:

№	Показник	Іноземці			Змішані		
		I курс	II курс	III курс	I курс	II курс	III курс
1.	Інтегральна адаптація	39,07 ± 1,842	48,13 ± 2,122	67,55 ± 1,823	34,37 ± 2,203	41,30 ± 3,234	55,76 ± 1,932
2.	Самосприйняття	63,51 ± 2,568	62,11 ± 1,256	64,78 ± 3,264	52,44 ± 4,289	42,33 ± 2,873	50,64 ± 1,357
3.	Сприйняття оточуючих	60,67 ± 3,519	46,03 ± 3,156	35,45 ± 2,613	65,78 ± 1,385	43,77 ± 3,511	39,36 ± 4,312
4.	Емоційний комфорт	68,90 ± 1,036	78,76 ± 1,324	34,87 ± 3,025	65,46 ± 1,831	70,02 ± 3,221	32,56 ± 1,896
5.	Домінування	63,43 ± 2,862	38,89 ± 3,426	74,55 ± 2,318	60,38 ± 3,243	35,94 ± 1,995	32,78 ± 1,534
6.	Уникнення проблем	37,32 ± 3,562	51,22 ± 2,342	62,78 ± 3,245	39,98 ± 2,853	54,86 ± 1,563	58,99 ± 3,246
7.	Шкала ширості	72,17 ± 4,324	50,56 ± 2,113	29,78 ± 4,112	68,33 ± 3,761	52,37 ± 1,643	39,03 ± 2,354

Нами було встановлено, що найвищі показники інтегральної адаптації спостерігались у здобувачів третього курсу і були достовірно вищими ніж у здобувачів молодших курсів (в усіх випадках $p \leq 0,001$), при цьому у групах третього курсу з іноземною мовою викладання цей показник був достовірно вищий ніж у україномовних здобувачів і склав $67,55 \pm 1,823$. Показник самосприйняття був достатньо високим у англомовних груп та був достовірно вищим ніж у їх однокурсників із українською мовою викладання (в усіх випадках $p \leq 0,001$), проте між англомовними студентами в залежності від року навчання достовірної різниці встановлено не було. Показник сприйняття оточуючих був найвищий у першокурсників і достовірно знижувався у здобувачів другого та третього курсу (в усіх випадках $p \leq 0,001$), проте достовірної різниці цього показника між англомовними та україномовними студентами, що навчались на одному курсі встановлено не було. Інтегральний показник емоційного комфорту був найвищий у другокурсників, привертає увагу його різке достовірне зниження у студентів третього курсу обох мов викладання (в обох випадках $p \leq 0,001$). Показник домінування був найвищим у третьокурсників з англійською мовою викладання і склав $74,55 \pm 2,318$, хоча достатньо високим він був і у першокурсників: англомовних – $63,43 \pm 2,862$, україномовних – $60,38 \pm 3,243$, у україномовних здобувачів другого та третього курсу цей показник достовірно знижувався (в обох випадках $p \leq 0,001$) і складав $35,94 \pm 1,995$ та $32,78 \pm 1,534$ відповідно. Інтегральний показник уникнення проблем був найвищим у третьокурсників і між собою достовірно не відрізнявся, проте був

достовірно вищим ніж у студентів молодших курсів (в усіх випадках $p \leq 0,001$, між україномовними студентами другого та третього курсу $p \leq 0,05$). Аналізуючи шкалу щирості, було встановлено, що найвищим цей показник був у першокурсників, а у студентів старших курсів не залежно від мови навчання він різко знижувався з кожним роком (в усіх випадках $p \leq 0,001$).

Висновки: Аналізуючи отримані результати, можна виділити основні напрямки педагогічної та інтегративно-освітньої роботи викладачів, щодо покращення комунікації та емоційного комфорту студентів в залежності від курсу та мови навчання. На нашу думку основними напрямками у покращенні інтеграції студентів має бути робота над самосприйняттям та зниженим домінуванням у студентів, що навчаються у змішаних групах разом із українськими здобувачами та підвищення рівня довіри іноземних студентів, на зниження якої протягом навчання вказували зміни таких показників як сприйняття оточуючих, емоційного комфорту, уникнення проблем та шкала щирості.

Література:

1. Зінченко В. В. Соціосистемна глобалізація вищої освіти: тенденції, наслідки, перспективи [Електронний ресурс] / В. В. Зінченко // Освітологічний дискурс, 2015, № 3 (11). – 2015. – Режим доступу до ресурсу: <https://core.ac.uk/download/pdf/268481063.pdf>.

2. Формування конкурентоспроможних кадрів в умовах глобалізації освітнього процесу [Електронний ресурс] / [Р. В. Радьога, В. Тихолаз, В. Андрійчук та ін.]. –2020. – Режим доступу до ресурсу: [https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/tezy_dopovid\(2020\).pdf](https://www.vnmu.edu.ua/downloads/pdf/tezy_dopovid(2020).pdf).

3. Ткачишина О. Р. Соціально-психологічна адаптація особистості як невід’ємна складова її соціалізації / О. Р. Ткачишина // Проблема загальної та педагогічної психології : зб. Наук. Праць Ін-ту психології ім. Г. С. Костюка АПН України. – К., 2006. – Т. VIII. – Вип. 1. – С. 341–348.

4. Діагностичні методики : збірник [Текст] / [уклад.: М.В. Лемак, В.Ю. Петрище]. – Вид. 2-ге, виправл. – Ужгород : Видавництво Олександр Гаркуші, 2012. – 616 с.